

CUPRINS

CUPRINS	5
CAPITOLUL I	13
MINORITĂȚILE NAȚIONALE ȘI DREPTUL LA IDENTITATE	13
SECȚIUNEA I. MINORITĂȚILE NAȚIONALE	13
<i>§1. Noțiunea de minoritate națională.....</i>	<i>13</i>
1. Geneza conceptului de minoritate națională	13
2. Valențe ale conceptului de minoritate în dreptul internațional.....	18
3. Valențe ale conceptului de minoritate în Constituția României	25
<i>§2. Instrumente juridice internaționale privind protecția minorităților .....</i>	<i>30</i>
1. Declarația Universală a Drepturilor Omului	30
2. Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice	30
3. Declarația Organizației Națiunilor Unite asupra drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale sau etnice, religioase și lingvistice.	31
4. Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale	32
5. Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare.	33
SECȚIUNEA A II-A. DREPTUL LA IDENTITATE	34
<i>§1. Recunoașterea și garantarea dreptului la identitate și măsurile de protecție pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității .....</i>	<i>34</i>
1. Recunoașterea și garantarea dreptului la identitate.....	34
2. Măsurile de protecție pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea dreptului la identitate.....	35
<i>§2. Titularii dreptului la identitate .....</i>	<i>36</i>
1. Persoanele aparținând minorităților naționale	36
2. Apartenența unei persoane la o minoritate națională	38
<i>§3. Obiectul dreptului la identitate .....</i>	<i>39</i>
1. Conținutul aspectelor identității	39
2. Identitatea etnică	39
3. Identitatea culturală.....	41
4. Identitatea religioasă	42
5. Identitatea lingvistică	43
<i>§4. Raporturi juridice specifice dreptului la identitate .....</i>	<i>46</i>
1. Subiecții obligației corelative dreptului la identitate	46
2. Sfera acțiunilor ori inacțiunilor la care este îndrituit titularul dreptului și obligat debitorul.	46
<i>§5. Protecția juridică a dreptului la identitate .....</i>	<i>47</i>
1. Măsurile de protecție acordate de stat.....	47

2. Neîndeplinirea măsurilor de protecție de către stat	47
3. Situația încălcării dreptului la identitate de către alți subiecți de drept decât statul	47
§6. <i>Limitele dreptului la identitate</i>	48
1. Dreptul la identitate este un drept individual și nu unul colectiv	48
2. Dreptul la identitate este garantat doar în spațiul privat	49
3. Egalitate și nediscriminare în protecția persoanelor aparținând minorităților naționale	50
SECȚIUNEA A III-A. DREPTURILE LINGVISTICE ALE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE	50
§1. <i>Drepturile lingvistice și politicile lingvistice</i>	50
1. Ce sunt drepturile lingvistice?	50
2. Ce sunt politicile lingvistice?	52
§2. <i>Funcțiile drepturilor lingvistice</i>	53
1. Reducerea conflictelor de natură etno-politică	53
2. Legătura dintre diversitatea culturală și drepturile lingvistice	54
3. Promovarea justiției și echității sociale	54
§3. <i>Principiile de exercitare a drepturilor lingvistice</i>	56
1. Principiul dreptului exercitat teritorial	56
2. Principiul personalității	56
CAPITOLUL II. DREPTURILE LINGVISTICE ALE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE	
ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT	58
SECȚIUNEA I. DREPTUL LA EDUCAȚIE ȘI ÎNVĂȚĂMÂNTUL	58
§1. <i>Dreptul la educație</i>	58
1. Ce este dreptul la educație?	58
2. Natura juridică a dreptului la educație	59
3. Elementele dreptului la educație	59
§2. <i>Dreptul la învățatură</i>	61
1. Dreptul la învățatură-parte a dreptului la educație	61
2. Principiile constituționale ale realizării dreptului la învățatură	61
3. Elementele specifice dreptului la învățatură	62
4. Nuanțe terminologice privind dreptul la învățatură	63
5. Forme de realizare a dreptului la învățatură în limba maternă	64
6. Învățământul – cadrul proprice privind protecția dreptului la învățatură	64
SECȚIUNEA A II-A. MODALITĂȚI DE REALIZARE A DREPTULUI DE A ÎNVĂȚA ÎN LIMBA	
MATERNĂ	65
§1. <i>Repere juridice privind drepturile lingvistice ale minorităților naționale</i>	
<i>în învățământ</i>	65
1. Repere juridice interne	65
2. Reglementări juridice internaționale	67
§2. <i>Asigurarea liberului acces la toate formele de învățământ</i>	69
1. Liberul acces în învățământul preuniversitar	69

2. Liberul acces în învățământul superior	72
§3. Organizarea de structuri în învățământul cu predare în limba minorităților naționale.	74
1. Structuri în învățământul preuniversitar	74
2. Structuri în învățământul superior	80
§4. Asigurarea resurselor umane pentru desfășurarea învățământului în limbile minorităților naționale	81
1. Reprezentarea proporțională a minorităților naționale în organele de conducere ale unităților de învățământ.	81
2. Asigurarea ca unul dintre directori să fie cadru didactic din minoritatea respectivă.	83
3. Încadrarea cu specialiști din rândul minorităților naționale cu competență profesională în limba respectivă	84
§5. Predarea și învățarea unor discipline în Limba și literatura maternă	86
1. Predarea și învățarea disciplinei Limba și literatura maternă	86
2. Predarea și învățarea disciplinei Limba și literatura română	87
3. Predarea și învățarea disciplinei Istoria și tradițiile minorităților naționale	87
4. Predarea și învățarea disciplinei Educație muzicală	87
§6. Asigurarea condițiilor materiale pentru desfășurarea învățământului în limba maternă.	88
1. Asigurarea de manuale în limba maternă	88
2. Asigurarea transportului de la domiciliu la unitățile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale.	88
3. Asigurarea cazării și mesei gratuite	89
4. Finanțarea de bază în unitățile de învățământ cu predare în limba minorităților naționale	89
§7. Asigurarea condițiilor de evaluare pentru desfășurarea învățământului în limba maternă.	90
2. Evaluarea și comunicarea rezultatelor în limba maternă	90
3. Studiarea disciplinelor în limba maternă	91

CAPITOLUL III. DREPTURILE LINGVISTICE ALE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE ÎN JUSTIȚIE. 93

SECȚIUNEA I. DREPTURILE LINGVISTICE ALE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE PRIVIND

LIBERUL ACCES LA JUSTIȚIE	93
§ 1. Dreptul la un proces echitabil	93
1. Statul de drept și justiția	93
2. Mecanismele statului de drept	93
§ 2. Dreptul la un proces echitabil – garanție a respectării drepturilor lingvistice ale minorităților naționale.	96
1. Identificarea componentelor dreptului la un proces echitabil	96
2. Accesul liber la justiție	97

SECȚIUNEA A II-A. DESFĂȘURAREA PROCEDURII JUDICIARE ÎN LIMBILE	
MINORITĂȚILOR NAȚIONALE	100
<i>§ 1. Repere juridice privind desfășurarea procedurilor judiciare în limba</i>	
<i>minorităților naționale. ....</i>	<i>100</i>
1. Repere juridice interne	100
2. Repere juridice internaționale	102
<i>§2. Elementele și formele protecției drepturilor lingvistice în cadrul procedurii</i>	
<i>judiciare.....</i>	<i>102</i>
1. Limba oficială de desfășurare a proceselor în România	102
2. Dreptul de a se exprima în limba maternă în fața instanțelor de judecată.....	105
3. Dreptul de a fi informat în limba maternă în cadrul procedurilor judiciare	110
CAPITOLUL IV. DREPTURILE LINGVISTICE ALE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE	
ÎN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ.....	112
SECȚIUNEA I. ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ ȘI SOCIETATEA	112
<i>§1. Noțiunea și structurile administrației publice .....</i>	<i>112</i>
1. Geneza administrației publice.....	112
2. Noțiunea de administrație publică.....	113
3. Structurile administrației publice.....	114
<i>§2. Valențele administrației publice.....</i>	<i>115</i>
1. Funcțiile administrației publice	115
2. Conexiunile dintre administrația publică și elementele sistemului social.....	115
<i>§3. Determinări generale privind aplicarea Cartei europene în administrație</i>	
<i>și servicii publice.....</i>	<i>117</i>
1. Ponderea de peste 20% a cetățenilor aparținând minorităților naționale	
și limbile vorbite.....	117
2. Folosirea limbii materne în raport cu cetățenii aparținând minorităților naționale	117
3. Primirea de petiții și răspunsuri la petiții și în limba maternă.....	118
4. Inscricționarea denumirii localităților și a instituțiilor publice și în limba minorităților	
naționale	118
5. Afișarea informațiilor de interes public și în limbile minorităților naționale	119
6. Angajarea de personal care cunoaște limba maternă.....	119
<i>§4. Repere juridice privind drepturile lingvistice ale minorităților naționale</i>	
<i>în administrația publică .....</i>	<i>119</i>
1. Repere juridice interne	119
2. Repere juridice internaționale	122
SECȚIUNEA A II-A. DREPTURI LINGVISTICE ALE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE	
ÎN ADMINISTRAȚIA ȘI SERVICIILE PUBLICE	123
<i>§1. Folosirea limbii materne în raporturile dintre autoritățile administrației</i>	
<i>publice și cetățenii aparținând minorităților naționale .....</i>	<i>123</i>

1. Dreptul de a utiliza limba maternă în cadrul ședințelor consiliilor locale sau județene	123
2. Drepturile cetățenilor aparținând minorităților naționale de a se adresa autorităților publice locale și de a primi răspuns în limba maternă	127
3. Dreptul de a folosi limba maternă în cadrul ceremoniilor oficiale.	132
4. Dreptul de a folosi limba maternă în cadrul oficierei căsătoriilor	132
5. Inscricționarea denumirii localităților și instituțiilor publice și în limba maternă	132
6. Afișarea anunțurilor de interes public și în limba maternă	134
§2. Drepturi lingvistice ale minorităților naționale în serviciile publice	134
1. Drepturile copilului de a folosi limba proprie în comun cu membrii comunității	134
2. Dreptul pacientului de a i se comunica în limba maternă informațiile cu caracter medical	135
3. Dreptul de a susține în limba maternă proba teoretică pentru obținerea permisului de conducere	135
4. Dreptul de a folosi limba maternă în administrația fiscală	135
5. Dreptul de a apela sistemul de urgență în limba maternă	136
6. Dreptul la folosirea limbii materne în activitatea de inspecție socială	136
7. Dreptul persoanelor cu handicap de a fi informate în limba maternă privind condițiile din centrele de protecție specială	137
8. Dreptul de a utiliza limba maternă în activitatea poliștilor	137

CAPITOLUL V. DREPTURILE LINGVISTICE ALE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

ÎN MASS-MEDIA.....140

SECȚIUNEA I. NOȚIUNEA ȘI IMPORTANȚA MASS-MEDIA..... 140

§1. Mass-media și societatea..... 140

1. Noțiunea de mass-media 140

2. Importanța mass-media în societate. 141

3. Funcțiile mass-media 141

§2. Repere juridice privind utilizarea limbilor minoritare in mass-media 143

1. Repere juridice interne. 143

2. Repere juridice internaționale 145

SECȚIUNEA A II-A. DREPTUL LA INFORMAȚIE ȘI MASS MEDIA 146

§1. Dreptul la informație - fundament al protecției drepturilor lingvistice ale minorităților naționale în România..... 146

1. Dimensiunile dreptului la informație. 146

§2. Modalități de realizare a dreptului la informație..... 147

1.Modalitățile generale de realizare a dreptului la informație. 147

2.Modalitățile specifice de realizare a dreptului la informație 148

§3. Limite de exercitare și controlul serviciilor publice de radio și televiziune. 151

1.Limitele de exercitare a dreptului la informație..... 151

2. Controlul asupra serviciilor publice de radio și televiziune. 151

SECȚIUNEA A III-A. GARANTAREA DREPTURILOR LINGVISTICE ALE MINORITĂȚILOR

ÎN MASS-MEDIA	151
§1. <i>Garantarea drepturilor lingvistice ale minorităților naționale în radio și televiziune.</i>	151
1. Asigurarea de posturi și emisiuni radio în limbile minoritare.	151
2. Asigurarea de canale și difuzarea de programe în limbile minoritare.	152
§2. <i>Garantarea drepturilor lingvistice ale minorităților naționale în presa scrisă</i>	154
1. Crearea și menținerea de organe de presă în limbile regionale sau minoritare.	154
2. Publicarea de articole de presă în limbile minoritare.	157
§3. <i>Acoperirea costurilor suplimentare pentru serviciile media</i>	157
1. Acoperirea costurilor suplimentare pentru serviciile de radio și televiziune.	157
2. Acoperirea costurilor suplimentare pentru serviciile de presă.	158
§4. <i>Sprrijinirea formării jurnaliștilor și a personalului pentru mijloacele de comunicare ce utilizează limbile minoritare.</i>	158
1. Sprrijinirea formării jurnaliștilor.	158
2. Sprrijinirea formării personalului pentru mijloacele de comunicare.	159
§5. <i>Garantarea libertății de recepție directă a emisiunilor de radio și de televiziune sau de difuzarea de materiale de presă scrisă în limbile minorităților</i>	160
1. Recepția directă a emisiunilor de radio, televiziune și a materialelor de presă scrise.	160
2. Limitări ale libertății de recepție directă și de liberă circulație.	161
§6. <i>Reprezentarea intereselor vorbitorilor limbilor minoritare în structurile publice de reglementare a activității mass-media.</i>	161
1. Reprezentarea minorităților naționale în Consiliul Național al Audiovizualului.	161
2. Reprezentarea minorităților naționale în consiliile de administrație ale Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune.	162

CAPITOLUL VI. PROTECȚIA DREPTURILOR LINGVISTICE ALE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

ÎN ACTIVITATEA CULTURALĂ .....

SECȚIUNEA I CULTURA ȘI DREPTURILE CULTURALE	164
§1. <i>Cultura și diversitatea culturală</i>	164
1. Noțiunea de cultură	164
2. Dimensiunile noțiunii de cultură	167
3. Diversitatea culturală	170
§2. <i>Globalizarea și cultura</i>	173
1. Ce este globalizarea?	173
2. Globalizarea culturală	174
§3. <i>Drepturile culturale</i>	176
1. Ce sunt drepturile culturale?	176
2. Conexiunea dintre diversitatea culturală și drepturile culturale	178

§4. <i>Modalități de realizare a drepturilor lingvistice ale persoanelor aparținând minorităților naționale în spațiul cultural</i>	178
1. Recunoașterea limbilor regionale sau minoritare ca expresie a bogăției culturale	178
SECȚIUNEA A II-A. DREPTURI LINGVISTICE ALE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE	
ÎN SPAȚIUL CULTURAL	186
§1. <i>Repere juridice privind drepturile minorităților naționale în spațiul cultural</i>	186
1. Repere juridice interne	186
2. Repere juridice internaționale	189
§2. <i>Utilizare limbilor minoritare în activitatea bibliotecilor</i>	191
1. Bibliotecile și activitatea lor	191
2. Biblioteci cu fond de carte în limba minorităților naționale	192
3. Forme de utilizare a limbilor minoritare în activitatea bibliotecilor.....	193
§3. <i>Utilizarea limbilor minoritare în activitatea cinematografică</i>	194
1. Activitatea cinematografică	194
2. Depozitul de filme în limbile minorităților naționale	195
3. Forme de utilizare a limbilor minorităților naționale în domeniul cinematografiei	195
§4. <i>Utilizarea limbilor minoritare în activitatea muzeelor și colecțiilor publice</i>	196
1. Patrimoniul muzeal și activitatea muzeelor	196
2. Muze și colecții ale minorităților naționale	197
§5. <i>Utilizarea limbilor minoritare în activitatea teatrală</i>	199
1. Teatrele și activitatea teatrală	199
2. Teatre în limbile minoritare și secții în cadrul unor teatre	199
§6. <i>Utilizarea limbilor minoritare în cultura scrisă</i>	200
1. Cultura scrisă	200
2. Editări în limbile minoritare	201
§7. <i>Utilizarea limbilor minoritare în alte activități culturale</i>	202
§ 8. <i>Utilizarea limbilor minoritare în alte zone decât cele în care există preponderent persoane aparținând minorităților naționale</i>	204
§9. <i>Utilizarea limbilor minoritare în relațiile culturale externe</i>	205
CONCLUZII	207
BIBLIOGRAFIE	213

